

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Костадин Кирилов Нушев

За дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ по професионарно направление 2.4. „Религия и теология“

на проф. д-р Клара Тонева

на тема: „Доктриналното противоборство между Християнството и Исляма (според Ерес 101-ва на св. Йоан Дамаскин)“

Представеният за рецензия и защита научно-монографичен труд на проф. д-р Клара Тонева обхваща обем от 453 стандартни страници като в структурно и композиционно отношение се състои от Предговор, Увод, седем обособени глави, посветени на отделните компоненти от темата с научни изводи за всеки от изследваните проблеми, Заключение и списък на използваната литература. Научно-систематичното изследване е структурирано в рамките на утвърдения формат за научна монография със съответните части, елементи и атрибути, с което отговаря напълно на изискванията на Закона и правилника за дисертационно изследване и научен монографичен труд. Дисертационното съчинение е посветено на един актуален за българската богословска наука проблем, който обхваща историческо, систематично и сравнително обследване и критично проучване на доктриналните сходства и различия между Християнството и Исляма. Темата на представената монография е актуална и запълва важна празнота в нашата богословска и религиозна научна литература поради цялостния обхват и критичния фокус върху отликите и различията в доктриналната система на Християнството и исляма. Проблемно-предметната област на изследване на дисертационния труд обхваща съотношението и различията между религиозните учения и практики на двете големи монотеистични религии – Християнство и ислям, с акцент върху богословско-доктриналните отлики във вероучителен и нравствено-практичен план.

Ценен приносен момент на научното изследване в съдържателен план е съчетаването на патристичните и историко-догматически въпроси на вярата със специфичния църковно-богословски подход на Православното учение на Църквата, религиозно-историческата перспектива и съвременния научно-критичен анализ. Тези фундаментални богословски методологични принципи са представени посредством научния анализ и обзор на ранните богословски критични отзиви и теологични рефлексии за Исляма в богословските - догматически и ересиологични, трудове на св. Йоан Дамаскин и последващата византийска културно-историческа традиция на Църквата. В представения труд се съчетават историко-критични и богословско-систематични методи и подходи за очертаване на сходствата и различията между вярата и доктриналната система на двете големи монотеистични религии като се проследява богословската дискусия по темата в продължение на столетията от времето на св. Йоан Дамаскин и ранната църковна богословско-догматическа рефлексия върху произхода и доктрината на Исляма като религиозна система , която представя определени отклонения от основните истини на Християнската вероизповед и учението на Вселенската църква. В своето изследване проф. Клара Тонева задълбочава своите досегашни научни изследвания и надгражда постигнатото чрез това богословско-систематично изследване върху историята и съвременното състояние на отношенията между Християнството и ислямската религиозна традиция. Налице е едно сериозно, зряло и добре систематизирано научно-богословско изследване, което е проведено в рамките на добре промислен изследователски план, концептуална рамка и строга научна методология. Изследването се движи в методологичното и изследователско поле на Историята на религиите, но включва и множество съвременни подходи на сравнителното богословие и сравнителното религиознание. Използвана е сериозна по обем изворова и научна литература по темата на дисертационното изследване и са налице сериозни резултати и приноси моменти и постижения, а също така и очертаване на нови хоризонти за бъдещи научни изследвания. В рамките на научното изследване са включени по-важни и основни научни трудове на български богослови и

ислямолози, наарабисти и историци на религията, както и съвременни актуални изследвания на чужди автори и изследователи от различни академични школи и научни традиции.

Монографичното изследване на проф. Клара Тонева е добре структуриран богословско-систематичен дисертационен труд с подчертано критичен анализ и на по-важните доктринални аспекти на Християнството и исляма, който отдава дължимото и стъпва върху досегашните постижения в българската богословска наука, като се основава и върху достиженията на съвременния критичен поглед и научен прочит на множество актуални проблеми на сравнителното религиознание и междурелигиозния диалог. Изводите и приносните моменти на научния монографичен труд свидетелстват за сериозност и зрялост на изследването, за задълбочен и обхвaten научен интерес, систематичен подход към темата и адекватност на получените резултати. Този труд ще бъде ценно учебно пособие за студентите от специалностите „Теология“ и „Религията в Европа“, за студентите от магистърската степен на обучение и за учителите по Религия при задълбочаване и разширяване на тяхната квалификация в областта на Православното догматическо богословие, История на религиите, Сравнително религиознание и Религиозна педагогика.

Въз основа на посочените достойнства, резултати и приносни моменти на научното изследване оценявам предложението монографичен труд на проф. д-р Клара Тонева като успешно изпълнен самостоятелен дисертационен изследователски труд, който съдържа съществени научни приноси и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и на правилника за неговото приложение. Изказвам положителна оценка в процедура по защита и подкрепям с положителен вот като член на научното жури предложението за присъждане на научната степен „доктор на богословските науки“ по професионално направление 2.4. Религия и теология на проф. д-р Клара Тонева.

16.01..2023 г.

Доц. д-р К.Нушев.....